

Sayı : 4432
Tarih : 15.02.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İmralı Cezaevi'nde 25 yıldır tecrit koşullarında tutulan, son 35 aydır kendisinden hiçbir şekilde haber alınamayan Abdullah Öcalan'a yönelik tecridin; Türkiye'deki sosyal, siyasal, ekonomik, hukuki gelişmelere etkileri ve diğer tüm boyutlarıyla sonuçlarının açığa çıkarılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılarak Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.
15.02.2024.

GEREKÇE ÖZETİ

Yüzyılı aşkın süredir devam eden Kürt sorunu, günümüze kadar on binlerce insanın yaşamına, milyonlarca insanın yerinden edilmesine ve büyük ekonomik kayıplara neden oldu, olmaya da devam etmektedir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu çoklu krizlerin temelinde de yatan bu sorunun, barışçı ve demokratik yollardan çözümü için 2012 yılında İmralı Cezaevi'nde tutulan Abdullah Öcalan ile hükümet ve devlet heyetleri arasında görüşmeler başlamış, adına "Çözüm Süreci" denilen döneme girilmiştir. Ancak Öcalan'ın tüm çabalarına rağmen süreç, 2015 yılında hükümet tarafından sonlandırılmıştır. Akabinde demokratik, barışçı çözüm yöntemleri yerine Türkiye'ye ve halklara kaybettiren askeri/güvenlikçi politikalara dönmüştür. Cumhuriyet tarihinin en sistematik ve kapsamlı barış girişiminin sonlandırılması ile Öcalan'a uygulanan tecrit ağırlaştırılarak son 35 aylık dönemde tam bir iletişimsizlik halini almıştır.

İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) 5 Ağustos 2020'de açıkladığı raporda, İmralı Ada Cezaevi'nden hiçbir şekilde haber alamama halini "*incommunicado*" yani mutlak iletişimsizlik olarak tarif ederek, uygulanan sistemin işkence olduğunu kayıt altına almıştır. Öte yandan, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin 6 Eylül 2022 tarihinde aldığı "*incommunicado tutukluluk haline son verilmesi ve başvurucuların kendi seçecekleri bir avukatla derhal ve herhangi bir kısıtlama olmaksızın erişim sağlanması*" kararına rağmen mutlak iletişimsizlik halini ortadan kaldıracak herhangi bir adım atılmamıştır.

GEREKÇE

Milyonlarca insanın siyasi iradesi olarak gördüğü, “Çözüm Süreci’nde” devlet ve hükümet heyetleri ile görüşen Öcalan'a uygulanan mutlak tecrit, salt bir kişiye “özel bir uygulama” olarak görülemez. Kürt sorununun baş müzakerecisi ve temel siyasi aktörü olarak kabul edilen Öcalan’a uygulanan tecrit politikası, topluma dönük politik, ekonomik, sosyal, hukuki boyutları ve ciddi yansımaları olan bir tecrit sistemidir.

Tecrit sisteminin İmralı’dan başlayarak bütün cezaevlerinde hayata geçirilmesi bu bağlamda tesadüfi değildir. 2000’li yıllarda F Tipi Cezaevleri ile tartışılmaya başlanan hücre tipi cezaevleri, tam bir izolasyonu hedefleyen yeni model ve versiyonlarıyla hızla yaygınlaşmaktadır. Y tipi, S tipi ve Yüksek Güvenlikli Hapishaneler olarak adlandırılan bu cezaevleri, mahpusların psişik ve fiziki hallerinde ciddi tahribatlara yol açmaktadır. Tutuklu ve hükümlüleri dış ortamdan yalıtarak yalnızlaştırmak, iradelerini parçalayarak yok etmek, ruhsal ve bedensel olarak yavaş ve sessiz bir imhayı hedefleyen bu yapılar, “tek kişilik odalar” şeklinde kurgulanmıştır. Cezaevlerinde bu dönüşümün en ağır biçimiyle ilk uygulandığı mekân olan İmralı Ada Cezaevi, tecride dayalı yönetme tekniklerinin de geliştirildiği yerdir.

‘Öcalan Yasaları’ olarak bilinen, binlerce mahpusu etkileyen ve hukuki olmayan bu yasal düzenlemeler de bu bağlamda ele alınmalıdır. Öcalan’ın şahsına yönelik yapılan bu düzenlemelerin başlıca örneği; koşullu salıverilme hükümlerinin uygulanmaması ve ölünceye kadar ceza infaz kurumunda kalması yönündeki kanuni düzenlemedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 18 Mart 2014 tarihinde İmralı’da tutulan Öcalan’a şartlı tahliye olmaksızın ömür boyu hapis cezası verilmesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 3’üncü maddesinin ihlali olduğuna hükmetmiştir. Bu ihlal kararının gereği yerine getirilmediği gibi İmralı’da fiili olarak devreye konulan birçok uygulama daha sonra kanunlaştırılarak cezaevlerine yayılmıştır. Bu bağlamda Ceza Muhakemeleri Kanunu’nda (CMK) yer alan avukat-müvekkil görüşmesini sınırlayan çok sayıda hüküm ve düzenleme, uygulanan tecrit sisteminin birer yansımasıdır. Mahpusların; ziyaretçileriyle görüşmelerinden, telefon ve iletişim haklarından men edilmesine kadar çeşitli iletişim araçlarından yararlandırılmamaları gibi çok sayıdaki uygulama ilk olarak İmralı Cezaevi’nde uygulanmıştır.

“Çözüm Süreci” boyunca esnetilen tecrit ve sürdürülen barış görüşmeleri sayesinde çatışmalardan kaynaklı ölümler durmuş, huzur ve refahta artış olmuş, milli gelir ise en yüksek seviyelere çıkmıştır. 2013 yılında dönemin Başbakan’ı Recep Tayip Erdoğan “Çözüm Sürecinin en önemli sonuçlarından biri de kesinlikle ekonomik göstergeler, ekonomik neticeler olacaktır... Çözüm süreciyle birlikte canları tehditte kurtardığımız kadar, ekonomiye de can

suyu olacak yeni bir dönemi, yeni bir süreci başlatmış olacağız.” demiştir. 2013 yılında en yüksek seviyeye çıkan milli gelir, tecridin ağırlaştırılması ve çatışmalı sürecin başlaması ile düşüşe geçmiştir. ‘Bir merminin fiyatını biliyor musunuz?’ anlayışının yarattığı son 40 yıldaki ekonomik maliyetin, trilyon dolar ölçeklerinde olduğu belirtilmektedir.

Kürt sorununun çözümü ve çatışmaların bitirilmesi için baş müzakereci olarak siyasi pozisyonunu koruyan Öcalan’a uygulanan tecrit politikası ekonomik krizi derinleştirmektedir. Öte yandan İmralı’da uygulanan tecrit, siyasi bir yönetim modeline de dönüşerek toplumsallaşmaktadır.

Tüm bu nedenlerle Öcalan’a yönelik tecridin kaldırılması, Kürt sorununun demokratik ve barışçı yollarla çözülmesi için 27 Kasım’dan bu yana cezaevlerinde süren açlık grevlerinin yanı sıra birçok kentte “Adalet Nöbeti” tutulmaya başlamıştır. Türkiye başta olmak üzere birçok ülkede eylemler, kampanyalar, protestolar ise devam etmektedir.

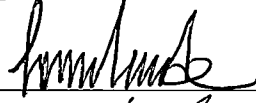

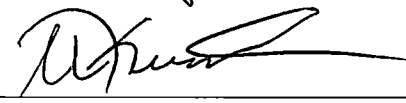

Kürt sorununun barışçı ve demokratik yöntemlerle çözülmesi, Türkiye’de demokratikleşme yollarının açılması, milyonlarca insanın haklı ve meşru toplumsal barış talebinin hayata geçirilmesi ve endişelerin giderilmesi için İmralı’da uygulanan tecridin sonlandırılması gerekir.

Bu bağlamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin tecridi yerinde incelemesi, Türkiye’deki sosyal, siyasal, ekonomik, hukuki gelişmelere etkilerini ve diğer tüm boyutları ile sonuçlarının açığa çıkması, çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması gerekmektedir.

Ayşegül Doğan

Şırnak Milletvekili

1	Şinan Gıptyörnek	Van	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8			
9	Mehmet Komas	DİYARBAKIR	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	